

OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ-OLAV
Clasele IX-XII
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București
21 martie 2026
nivelul 2 – clasele a XI-a și a XII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 100 de puncte.

Citește cu atenție textele, apoi cerințele și răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

40 de puncte

Fata cu cercl de perla

de Tracy Chevalier

Era prima zi a noului an. Aplicase grundul pe pânza unde urma să mă picteze pe mine cu aproape o lună înainte, dar de atunci nimic – nici semnele roșiatice pentru a marca contururile, nici culorile false, nici culorile întinse deasupra, nici părțile cele mai importante. Pânza rămăsese goală, alb-gălbuie. O vedeam în fiecare dimineață când făceam curățenie.

Am ciocănit mai tare.

A deschis ușa, s-a încruntat și nu m-a privit în ochi.

— Să nu mai bați la ușă, Griet – intri direct și fără zgomot, a spus el, s-a întors și s-a dus din nou la șevalet, unde pânza goală aștepta culorile.

Am închis binisor ușa, lăsând afară larma copiilor din bucătărie și m-am dus în mijlocul încăperii. În sfârșit, venise momentul, iar eu eram uimitor de calmă.

— M-ați chemat, domnule.

— Da, du-te și stai acolo în picioare. A făcut un semn cu mâna spre colțul unde le pictase pe femeile celelalte. Masa pe care o folosea pentru pictura concertului era aranjată acolo, dar dăduse la o parte instrumentele muzicale. Mi-a dat o scrisoare. Citește-o.

Am despăturit foaia de hârtie și mi-am plecat capul deasupra ei, temându-mă că o să-și dea seama că, de fapt, nu sunt în stare să citesc un scris pe care nu îl cunoșteam.

Pe foaie nu era scris nimic.

Mi-am ridicat privirea – mă gândeam să-i spun că foaia e goală, dar m-am oprit. Cu el era mai bine să taci. Mi-am plecat din nou capul deasupra scrisorii.

— Mai bine încearcă cu asta, a sugerat el și mi-a întins o carte. Era legată în piele uzată și avea cotorul rupt în câteva locuri. Am deschis-o la întâmplare și am studiat o pagină. Nu cunoșteam, nu înțelegeam niciun cuvânt.

M-a pus să mă așez cu cartea, apoi să stau în picioare și s-o țin în mână în timp ce mă uitam la el. Mi-a luat cartea, mi-a dat cana albă cu capac de cositor și m-a pus să mă fac că umplu un pahar cu vin. Mi-a spus să stau în picioare și să mă uit pe fereastră. Părea derutat, înciudat, ca și cum cineva i-ar fi spus o poveste și el nu-și mai amintea sfârșitul ei.

— Veșmintele, asta e, a murmurat el. Aici e necazul.

Am înțeles. Mă pune să fac gesturi de doamnă, dar purtam haine de slujnică. M-am gândit la mantila galbenă și la pieptarul alb cu negru și m-am întrebat ce îmi va cere să pun pe mine. Totuși, ideea nu mă încânta deloc. Dimpotrivă, mă simțeam stânjenită. În primul rând, ar fi fost imposibil să port hainele Catharinei fără știrea ei. Apoi, nu mi se părea cinstit să țin în mână cărți și scrisori, să-mi torn vin în pahar, gesturi pe care nu le făceam niciodată. Mi-ar fi plăcut foarte mult să simt blana moale a mantilei în jurul gâtului meu, însă eu nu purtasem niciodată asemenea veșminte.

— Domnule, am vorbit în cele din urmă, poate ar trebui să mă puneți să fac altceva. Lucruri pe care le face o slujnică. [...]

— Ți-ar plăcea să te pictez ținând teul?

— Nu eu hotărâsc, domnule. Nu-i pictura mea. [...]

— Am să te pictez așa cum te-am văzut prima oară, Griet. Te pictez pe tine, așa cum ești tu.

A pus lângă șevalet un scaun îndreptat spre fereastra din mijloc și eu m-am așezat. Am știut că va fi locul meu. O să adopte poza în care mă pusese cu o lună înainte, când se hotărâse să mă picteze.

— Uită-te pe fereastră, a spus el.

M-am uitat, era o zi cenușie de iarnă. Mi-am amintit de momentul când am pozat în locul fetei brutarului și am încercat să nu văd nimic, să nu mă gândesc la nimic. Îmi venea greu, fiindcă mă gândeam la el, mă gândeam că stau în fața lui.

Clopotul de la Biserica Nouă a bătut de două ori.

— Acum întoarce capul încet către mine. Doar capul, nu și umerii. Corpul rămâne întors spre fereastră. Întoarce doar capul. Încet, încet. Stai. Încă puțin, așa fel încât... stai. Și acum să nu te mai miști.

Am stat nemișcată.

La început n-am putut să-l privesc drept în ochi. Apoi, când am reușit, a fost ca și cum aș fi stat lângă o vâlvătaie care a izbucnit dintr-odată. În schimb, i-am studiat bărbia voluntară, buzele subțiri.

— Griet, nu te uiți la mine.

Mi-am forțat privirea să se înalțe spre ochii lui. Din nou am avut senzația că ard, mă mistui, dar am suportat – fiindcă așa voia el.

Curând mi-a venit mai ușor să-l privesc în ochi. Mă privea, dar parcă nu mă vedea pe mine, ci avea în față altă persoană sau alt lucru – se uita la mine ca și cum aș fi fost o pictură.

Nu se uită la fața mea, se uită la lumina care cade pe ea, m-am gândit eu. Asta-i deosebirea. Ca și cum n-aș fi fost acolo. Când am simțit asta, am putut să mă destind puțin. Cum el nu mă vedea, nici eu nu l-am mai văzut. Mintea mea a început să hoinărească [...].

Clopotul bisericii a bătut de trei ori. Am clipit. Nu simțisem că a trecut atâta timp. Parcă fusesem vrăjită.

L-am privit – acum ochii lui mă vedeau pe mine. În timp ce ne priveam, o undă fierbinte mi-a străbătut trupul. Totuși, am continuat să-l privesc în ochi până când, în cele din urmă, el s-a uitat în altă parte și a tușit.

— Pentru azi e de-ajuns, Griet. Ți-am lăsat sus în atic un os – te rog să-l macini.

Am dat din cap și am ieșit tiptil din încăpere. Inima îmi bătea de mai-mai să-mi spargă pieptul. Da, mă picta pe mine.

— Trage-ți boneta de pe față, a spus el într-o zi.

— De pe față, domnule? am repetat proteste și imediat mi-a părut rău. Prefera să faci ce-ți spune și să taci. Dacă totuși m-aș fi încumetat să vorbesc ar fi trebuit să spun ceva important, să nu stric vorbele pe nimicuri.

N-a răspuns. Am tras de pe obraz clapa dinspre el a bonetei. Colțul scrobit al clapei m-a zgâriat ușor pe gât.

— Mai mult, a spus el. Să-ți văd linia obrazului.

Am șovăit, apoi am tras și mai mult clapa. Privirea lui urmărea conturul obrazului.

— Arată-mi urechea.

Nu voiam, dar n-aveam încotro.

M-am pipăit pe sub bonetă să mă asigur că nu ieșise niciun fir de păr și mi-am băgat câteva suvițe după ureche. Apoi am tras clapa și mi-am descoperit partea de jos a urechii.

El avea expresia unui om care oftează, deși n-a scos niciun sunet. Am simțit un hârâit în gât, dar l-am împins înapoi, să nu se audă.

— Boneta, spuse el. Scoate boneta.

— N-o scot, domnule.

— Nu?

— Vă rog, nu-mi cereți s-o scot, domnule. Am lăsat stofa bonetei să cadă și clapa a acoperit din nou urechea și obrazul. Mă uitam în podea, dalele gri și albe se îndepărtau de mine, curate și drepte.

— Nu vrei să rămâi cu capul gol?

— Nu.

— Totuși, nu vrei să fii pictată ca fată-n casă, cu teul și boneta, nici ca o doamnă, cu satin și blană și părul aranjat.

N-am răspuns. Cum să-i arăt părul? Nu eram dintre alea de merg cu capul descoperit.

S-a foit pe scaunul lui, apoi s-a ridicat. Am auzit cum se duce în magazie. Când s-a întors, avea brațele încărcate cu bucăți de stofă pe care mi le-a pus în poală.

— Griet, vezi ce poți face cu ele. Găsește ceva, o bucată de stofă pe care s-o înfășori în jurul capului, încât să nu fii nici doamnă, nici slujnică. N-aș putea spune dacă era supărat sau amuzat. A ieșit din cameră și a închis ușa.

Am căutat printre pânzeturi. Erau trei bonete, toate prea elegante pentru mine și totodată prea mici și nu-mi acopereau în întregime capul. Erau bucăți de stofă rămase de la rochiile și hainele făcute de Catharina, de diverse culori – galbene, maro, albastre și gri.

Nu știam ce să fac. M-am uitat în jur ca și cum aș fi putut găsi un răspuns în atelier. Privirile mi-au căzut pe Mijlocitoarea – tânăra avea capul descoperit, părul prins cu funde, dar bătrâna purta o bucată de stofă înfășurată, împletită, în jurul capului. Poate vrea așa ceva, m-am gândit eu. Poate așa își acoperă părul femeile care nu sunt nici doamne, nici slujnice, nici din alea.

Am ales o bucată de stofă maro și am luat-o în magazie unde era o oglindă. Mi-am scos boneta și am înfășurat stofa în jurul capului cât am putut de bine, uitându-mă la tablou pentru a încerca să o fac ca a bătrânei. Arătam foarte ciudat.

Trebuia să-l las să mă picteze ținând un teu, m-am gândit.

Când s-a întors și a văzut ce ispravă făcusem, a izbucnit în râs. Îl auzisem râzând rareori – uneori cu copiii, o dată cu Leeuwenhoek. M-am încruntat. Nu-mi place să râdă cineva de mine.

— Am făcut ce mi-ați spus, domnule, am murmurat eu.

S-a oprit din râs.

— Ai dreptate, Griet. Scuză-mă. Acum pot să-ți văd fața mai bine și e... S-a oprit, n-a terminat propoziția. M-am întrebat întruna ce-o fi vrut să spună.

S-a întors la grămada de pânzeturi pe care o lăsasem pe scaun.

— De ce ai ales bucata asta maro, a întrebat el, când sunt și alte culori?

N-am vrut să vorbesc din nou despre doamne și despre slujnice. N-am vrut să-i amintesc că albastrul și galbenul erau culorile doamnelor.

— Eu port de obicei maro.

Mi s-a părut că a ghicit ce gândeam.

— Tanneke a purtat albastru și galben când am pictat-o acum câțiva ani, m-a contrazis el.

— Da' eu nu-s Tanneke, domnule.

— Nu, categoric, nu ești Tanneke. A tras din grămadă o fâșie îngustă de stofă albastră. Totuși, vreau să încerci fâșia asta.

Am studiat-o.

— Nu-i de ajuns să-mi acopere capul.

— Bine, atunci folosește-o și pe asta. A ales o bucată de stofă galbenă care avea chenar albastru – același albastru – și mi-a întins-o. Am luat fără tragere de inimă cele două bucăți de stofă, m-am dus înapoi în magazie și le-am probat din nou în fața oglinzii. Mi-am legat stofa albastră peste frunte, cu fâșia galbenă înfășurată jur-împrejur, astfel încât să-mi acopere creștetul capului. Am băgat capătul fâșiei într-o cută de pe partea laterală a capului, am potrivit cutele ici și colo, am netezit stofa albastră în jurul capului și am revenit în atelier.

Se uita într-o carte și n-a observat când m-am strecurat pe scaunul meu. Mi-am aranjat rochia și șorțul în vreme ce stăteam acolo. Când am întors capul să privesc peste umărul stâng, el s-a uitat la mine. În același timp capătul stofei galbene s-a desprins și mi-a căzut pe umăr.

— Uf, am șoptit, temându-mă că stofa o să cadă de pe cap și o să mi se vadă părul. Dar a ținut – doar capătul stofei galbene atârna liber. Părul meu rămânea ascuns.

— Da, a spus el atunci. Asta e, Griet. Da, e perfect.

Traducere din limba engleză de Horia Florian Popescu

A. (2 puncte: 0,50 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Griet se teme să citească scrisoarea în fața pictorului pentru că:

- a. nu îi este adresată.
- b. nu cunoaște limba olandeză.
- c. nu este nimic scris pe foaie.
- d. nu este în stare să citească un scris pe care nu îl cunoaște.

2. Maestrul înlocuiește cartea din mâna lui Griet cu:

- a. un evantai.
- b. o cană albă cu capac.
- c. o icoană.
- d. o oglindă.

3. Griet refuză să își scoată boneta pentru că:

- a. nu are părul aranjat.
- b. nu îi place culoarea părului.
- c. îi este teamă să nu răcească.
- d. gestul de a-și arăta părul i se pare inadecvat.

4. Pictorul izbucnește în râs la vederea lui Griet, deoarece:

- a. era bucuros să o revadă.
- b. își găsisse o nouă sursă de inspirație.
- c. arăta ciudat cu noua acoperitoare de păr.
- d. îi amintea de Catharina.

B. (4 puncte: 0,50 puncte pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea din text a următoarelor idei, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Pictorul îi oferă lui Griet diverse bucăți de stofă colorată pentru a-și improviza o acoperitoare de cap.
2. Maestrul decide să o picteze pe Griet exact așa cum este ea.
3. Griet își înfășoară capul într-o acoperitoare, iar rezultatul final îl mulțumește pe pictor.
4. În prima zi a anului, Griet intră în atelierul pictorului pentru a poza pentru un portret.
5. Griet se opune categoric cererii de a-și scoate complet boneta.
6. În timpul primei zile de pictat, Griet resimte puterea privirii pictorului, înțelegând că acesta analizează modul în care lumina îi cade pe chip.
7. Într-o altă zi, pictorul îi cere fetei să își dea boneta la o parte pentru a-i vedea linia obrazului și urechea.
8. Pictorul încearcă inițial să o pună pe Griet să pozeze cu obiecte specifice doamnelor.

C. (14 puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

1. Menționează culorile materialelor pe care le alege pictorul pentru acoperitoarea de cap a lui Griet. **2 puncte**
2. Precizează un motiv pentru care maestrul este nemulțumit la început. **2 puncte**
3. Explică de ce se teme Griet să i se vadă părul. **4 puncte**
4. Prezintă semnificația refuzului lui Griet de a fi pictată purtând însemnele unei „doamne” (scrisoarea, mantila) sau pe cele ale unei „slujnice” (teul). **6 puncte**

D. (20 de puncte).

Participi la o dezbatere privind relația tensionată dintre identitatea socială a unei persoane și posibila sa condiție de obiect al contemplației artistice.

Redactează un text de cel mult 30 de rânduri, în care să-ți prezinți intervenția argumentată, prin valorificarea unui episod/schimb de replici relevant din textul-suport și a experienței tale culturale sau de lectură.

SUBIECTUL al II-lea

30 de puncte

De la crearea sa, în secolul al XVII-lea, *Fata cu cerceș de perla* a lui Johannes Vermeer nu a încetat niciodată să fascineze. Acest portret, adesea supranumit *Mona Lisa a Nordului*, intrigă prin misterul său, prin simplitatea sa aparentă și prin puterea emoției pe care o emană. Totuși, în ciuda faimei sale mondiale, motivele exacte ale acestei fascinații rămân neclare. Un studiu realizat de neurologi ar putea oferi răspunsul. Cheia constă în modul în care creierul nostru reacționează la această operă de artă foarte specială.

Pictată în jurul anului 1665, *Fata cu cerceș de perla* este una dintre cele mai emblematice lucrări ale lui Johannes Vermeer, pictor olandez renumit pentru măiestria sa în ceea ce privește jocul de lumină și compoziție. Tabloul înfățișează o tânără necunoscută, ușor întoarsă din profil, purtând o perla impunătoare în ureche și un turban exotic care îi conferă o alură aproape atemporală. Dar cea mai izbitoare trăsătură este, fără îndoială, privirea ei. Subiectul lui Vermeer pare să interacționeze cu privitorul într-un mod direct și intim. Spre deosebire de alte picturi ale lui Vermeer, în care personajele sunt absorbite de activitățile cotidiene, tânăra fată din acest portret ne privește cu intensitate. Această privire, combinată cu efectul izbitor al luminii care îi mângâie fața și luminează perla, creează o puternică conexiune emoțională. Lucrarea nu spune nicio poveste, nu arată nicio acțiune specifică, dar ne vorbește și ne atinge profund.

Această simplitate înșelătoare și finețea tehnică a lui Vermeer contribuie la crearea unei atmosfere unice. Măiestria clar-obscurului și alegerea unor detalii limitate (ochiul, gura și perla) adaugă acestui portret o dimensiune misterioasă care îl obligă pe privitor să se uite mai mult, să revină mereu la fiecare element. Cu toate acestea, există întotdeauna un sentiment de incompletitudine, ca și cum pictura ar ascunde un secret care nu poate fi niciodată dezvăluit pe deplin. Acest dialog tăcut între pânză și privitor face din ea o capodoperă atemporală.

În 2024, Muzeul Mauritshuis din Haga, unde este expusă *Fata cu perla*, a decis să colaboreze cu neurologi pentru a încerca să înțeleagă mai bine ce face această pictură atât de captivantă. Pentru a face acest lucru, ei au folosit tehnici de studiu al creierului, cum ar fi electroencefalograma (EEG) și imagistica prin rezonanță magnetică (IRM), pentru a măsura reacțiile neurologice ale spectatorilor la această lucrare.

Rezultatele acestui studiu au evidențiat un fenomen cunoscut sub numele de buclă atenției susținute. Mai exact, atunci când voluntarii observau tabloul, privirea lor se deplasa în mod constant între trei puncte precise: ochiul tinerei fete, gura acesteia și perla. [...] Cu alte cuvinte, *Fata cu perla* îl obligă literalmente pe privitor să se uite la ea.

Această interacțiune unică între lucrare și privitor nu este doar o curiozitate vizuală. Ea stimulează, de asemenea, o anumită zonă a creierului numită precuneus, responsabilă de conștiința de sine și de identitatea personală. Aceasta înseamnă că portretul atinge ceva fundamental în noi și declanșează reflecții profunde și emoții intense. [...]

După cum subliniază Martine Gosselink, directorul Mauritshuis, „implicarea în artă, fie că este vorba de pictură, fotografie sau dans, este esențială pentru stimularea creierului nostru”. Cu alte cuvinte, arta nu doar ne mulțumește sau ne emoționează: ea modelează literalmente modul în care gândim și percepem lumea.

<https://stiintasitehnica.com/de-ce-este-fata-cu-cerceș-de-perla-este-atat-de-fascinanta-un-studiu-stiintific-rezolva-misterul/>

A. (4 puncte: 1 punct pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Citește afirmațiile de mai jos, extrase din textul dat sau referitoare la acesta. Transcrie pe foaia de concurs cifra asociată afirmației și notează opțiunea ta. În cazul în care consideri că afirmația exprimă un fapt, notează litera F în dreptul cifrei. În cazul în care consideri că afirmația exprimă o opinie, notează O.

1. Studiul sus-menționat a identificat „bucula atenției susținute”, un fenomen în care privirea oscilează constant între trei puncte: ochiul, gura și perla.
2. Pictura este supranumită „Mona Lisa Nordului”.
3. Lucrarea emană o atmosferă de mister și o „simplitate înșelătoare”.
4. Cercetătorii au utilizat tehnici precum electroencefalograma (EEG) și imagistica prin rezonanță magnetică (IRM) pentru a măsura reacțiile vizitatorilor.

B. (10 puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

1. Precizează denumirea fenomenului descoperit de autorii studiului neurologic. **2 puncte**
2. Menționează care este elementul central al picturii lui Vermeer, potrivit textului-suport. **2 puncte**
3. Explică următoarea afirmație din text: „arta nu doar ne mulțumește sau ne emoționează: ea modelează literalmente modul în care gândim și percepem lumea.” **6 puncte**

C. (16 puncte)

Crezi că privirea poate transforma realitatea în artă? Răspunde, motivându-ți răspunsul și prin valorificarea textului-suport, într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

20 de puncte

Privește cu atenție afișul atașat, apoi răspunde, în enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Precizează două dintre informațiile esențiale privind desfășurarea evenimentului anunțat. **5 puncte**
2. Menționează o tehnică de persuasiune utilizată în realizarea afișului. **5 puncte**
3. Explică relația dintre elementele vizuale ale afișului și titlu, într-un text de cel mult 20 de rânduri. **10 puncte**

Tabara de pictura
Hobby Art
by
Arbex Art Decor

Expozitie de pictura

Damenii, chipuri, suflete

U- Art Gallery - Bucuresti
bd. Iancu de Hunedoara nr 8 et. 7

6- 28 nov. 2018 | ora 8.30 - 18.00
(cu intrerupere in 16-18 nov)

Expun:

Carmen Tanasescu, Oana- Maria Paul, Veronica Miclea Sorescu,
Elena Demetrescu, Elena Dinga, Gabriela Bacter, Sorin Mitulescu,
Vio Postaru, Ioana Comaromi, Ana- Maria Hutan, Miruna Chiricu
Elena Bancila, Andreea Georgescu, Alice Hartescu, Niculina Dobre
Elena Constantin, Maria Dumitriu, Maria Stoian, Voica Potinga
Ursz Timea Melinda, Alina Lacramioara Oprita

vernisaaj - marti 6 noiembrie ora 18.30